Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17925

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i (B?DÖ), bireylerin çe?itli bili?sel i?levlerini standart bir biçimde ölçmek için tasarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu akademik giri?, Ezgi Ak?in Yavuz ve Rukiye Zembat taraf?ndan 2017 y?l?nda gerçekle?tirilen ölçe?in Türkçe uyarlama ve psikometrik özelliklerinin incelendi?i çal??maya dayanmaktad?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürü ve dili ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir de?erlendirme arac? olarak kullan?labilece?ini göstermeyi amaçlam??t?r.

Uyarlama çal??mas?, **Trakya Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi**'nde yay?mlanm?? olup, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü ve iç tutarl?l???n? do?rulam??t?r. Orijinal ölçe?in hangi popülasyon için geli?tirildi?i bilgisi s?n?rl? olmakla birlikte, Türkçe uyarlama, alan?nda çal??an ara?t?rmac?lara bili?sel de?erlendirme süreçlerinde kullan?labilecek geçerli bir alternatif sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel i?levler, psikometrik araç, ölçek uyarlamas?, geçerlik, güvenirlik, Türkçe ölçek, bili?sel de?erlendirme.

Yazarlar

Ezgi Ak?in Yavuz, Rukiye Zembat

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin **dikkat**, **haf?za**, **yürütücü i?levler** ve **problem çözme** gibi temel bili?sel alanlardaki performans düzeylerini nicel olarak saptamakt?r. Bu de?erlendirme, akademik ba?ar?, klinik tan? veya geli?imsel izleme gibi çe?itli ba?lamlarda kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??mas?n?n birincil amac? ise, uluslararas? alanda kabul görmü? olan bu bili?sel de?erlendirme arac?n?n, dil ve kültürel e?de?erlik sa?lanarak Türk örnekleminde de uygulanabilirli?ini sa?lamakt?r. Bu sayede, Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve klinisyenler, uluslararas? çal??malarla kar??la?t?r?labilir, standart bir ölçüm arac? edinmi?lerdir.

Yap?

Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i, ölçmekte oldu?u temel psikolojik yap? olan **bili?sel i?levler** üzerine odaklanmaktad?r. Bili?, dünyay? anlama ve yorumlama süreçlerini içeren zihinsel yetenekler bütünüdür. Ölçek, genellikle çok boyutlu bir yap?ya sahip olup, bireyin günlük ya?amdaki bili?sel taleplere nas?l yan?t verdi?ini de?erlendirir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in maddeleri, bili?in farkl? alt bile?enlerini hedef alarak, kullan?c?ya bireyin güçlü ve zay?f bili?sel alanlar? hakk?nda detayl? bir profil ç?karma imkan? sunar. Bu yap?, genellikle nöropsikolojik de?erlendirme teorileri temel al?narak olu?turulmu?tur.

Geçerlik

Uyarlama çal??mas?nda geçerlik analizleri, ölçe?in amaçlanan bili?sel yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak amac?yla detayl? olarak incelenmi?tir. Çal??man?n temel oda??, **yap? geçerli?i** ve **içerik geçerli?idir**. ?çerik geçerli?i için uzman görü?lerine ba?vurulmu?, yap? geçerli?i için ise istatistiksel yöntemler kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?ini test etmek amac?yla, ölçe?in orijinal formundaki faktör yap?s?n?n Türkçe versiyonunda da korunup korunmad??? ara?t?r?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in teorik temelleriyle tutarl? bir ölçüm sa?lad???n? göstermi?tir. Ancak, spesifik geçerlik katsay?lar? (örne?in, korelasyon de?erleri) için orijinal makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçe?in ölçtü?ü bili?sel i?levlerde tutarl? ve kararl? sonuçlar verme kapasitesini ifade eder. Ak?in Yavuz ve Zembat (2017) taraf?ndan yürütülen çal??mada, güvenirli?i tespit etmek amac?yla öncelikle **iç tutarl?l?k katsay?s?** (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda homojen oldu?unu gösterir.

Ek olarak, ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? ölçmek için **test-tekrar test güvenirli?i** de incelenmi? olabilir. Bu çal??malar, Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i'nin Türkçe formunun güvenilir bir ölçme arac? oldu?unu bilimsel olarak ortaya koymu?tur.

Faktör Analizi

Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas? s?ras?nda, ölçe?in alt boyutlar?n? ve yap?sal bütünlü?ünü incelemek üzere faktör analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de geçerli olup olmad???n? ara?t?rmay? amaçlam??t?r.

Analiz sonuçlar?, genellikle orijinal ölçe?in teorik yap?s?n? destekleyen faktörlerin ortaya ç?kt???n? göstermi?tir. Bu, ölçe?in farkl? bili?sel i?levleri ay?rt edebilme yetene?inin korundu?u anlam?na gelmektedir. Faktör yükleri ve varyans aç?klama oranlar? gibi detayl? istatistikler için ara?t?rmac?lar?n 2017 tarihli makaleye ba?vurmalar? önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Derecelendirme (Kaynakta belirtilmemi?tir, ancak psikometrik ölçekler genellikle Likert tipi veya benzeri bir derecelendirme kullan?r.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama dili), Orijinal Dil (Bilinmiyor)

Popülasyon Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle klinik veya e?itim popülasyonu)

Ya? Grubu: Belirtilmemi?

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?n?n örneklem detaylar? için makaleye ba?vurulmal?d?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirime dayal? veya gözlemci de?erlendirmesi (Ölçe?in orijinal yap?s?na ba?l? olarak de?i?ir).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Ak?in Yavuz, Zembat, Trakya Üniversitesi, bili?sel de?erlendirme, ölçek, adaptasyon.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: ezgiaksin@trakya.edu.tr (Ezgi Ak?in Yavuz için)

Yaz??ma Adresi: Trakya Üniversitesi E?itim Fakültesi (Makale yay?n?na göre)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017 (Türkçe Uyarlama Yay?n Y?l?)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme bilgileri kaynakta belirtilmemi?tir. Kullan?m için sorumlu yazar Ezgi Ak?in Yavuz ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

Ak?in Yavuz, E , Zembat, R . (2017). Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i Türkçe Uyarlamas? ve geçerlik-güvenirlik çal??mas?. *Trakya Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi, 7* (2),

ARABPSYCHOLOGY.COM

475-503. Doi: 10.24315/Trkefd.305449

Makalenin çevrimiçi ba?lant?s?: dergipark.gov.tr

Bili?sel ??levlerin De?erlendirilmesi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r. Maddelerin tam listesi için Ak?in Yavuz ve Zembat (2017) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM